

A Győri Ítéltábla dr.Szabó Balázs Gábor által képviselt felperesnek a Hetyési Ügyvédi Iroda és dr.Juránovics Károly ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. alperes ellen általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt a Győri Törvényszék előtt folyamatba tett perében Győrtött, 2017.évi február hó 22.napján G.20.189/2015/27. szám alatt hozott ítélet ellen az I.r. alperes részéről 28.sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbeezett rendelkezését megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Köteles a felperes 15 napon belül megfizetni az I.r. alperesnek 68.000 (hatvannyolcezer) forint fellebbezési eljárási perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek 2007. október 24. napján K64242578700 CHF szám alatt hitel- és zálogszerződést kötöttek, melynek 1.1. pontja szerint az alperesi bank kötelezettséget vállalt arra, hogy a hitelfelvevők -a felperes és a II.r. alperes - részére 158.900 CHF összegű devizahitelt tart rendelkezésre, és - a rendelkezési tartási időszak lejáratáig - jelen szerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén forintban, legfeljebb 22.400.000,- Ft összegű kölcsönt folyósít.

A 4.2. pontból kitűnően a kezelési költség mértéke a szerződéskötés időpontjában évi 1,5%.

A 6.1. pont alapján a pénzüintézet 2008. október 15. napjáig a kölcsöntőke törlesztésére türelmi időt biztosított, melynek ideje alatt a kamat és a kezelési költség megfizetése havonta történik, s a 6.2. pont első bekezdése értelmében a tőkemoratórium lejártát követően a kölcsön törlesztése, a kamat és a kezelési költség megfizetése történik havonta.

Az alperes a 6.2. pont negyedik bekezdésében vállalta, hogy a törlesztőrészletek esedékességéről és összegéről az esedékességet megelőző 8 napon belül értesíti a hitelfelvevőt.

A megállapodás 9.4. pontja a hitelfelvevők kijelentését tartalmazza, mely szerint a bank üzletszabályzatainak tartalmát megismerték, és az abban írtakat - különös tekintettel a bankszámlák vezetéséről, a betétgyűjtésről és a kapcsolódó szolgáltatásokról szóló üzletszabályzat VII. fejezet 29. pontjában (alkalmazandó jog és a jogviták eldöntése), valamint a hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzat 5., 6.3., 6.4., 7., 8.4., 8.5. és 9.7. pontjaiban felsoroltakra - kifejezetten elfogadják, továbbá elismerték, hogy a szerződés aláírását megelőzően a lakossági kölcsönszerződések egyes feltételeit tartalmazó tájékoztatót - amely a kondíciós lista részét képezi - megismerték. E pont tartalmazza a szerződő felek azon megállapodását is, mely szerint a szerződés fennállása alatt hatályos üzletszabályzat rendelkezései minden külön jogcselekmény nélkül kötelezőek a szerződő felekre.

Az alperesnek a szerződéskötés időpontjában - 2007. május 02. napjától - hatályos, a hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzata 5.2.1. pontja értelmében az ügyfél a hitelszerződés alapján lehívott kölcsön folyósításának és törlesztésének időpontja, valamint az ügyfél fennálló tartozása tekintetében a bank e célra szolgáló nyilvántartásait (üzleti könyveit) és nyilatkozatait irányadónak és hitelesnek fogadja el.

A hitel- és zálogszerződés 7.1. pontja tartalmazza az alperest illető jelzálogjog alapítását a ...i ...helyrajzi számú ingatlanra rögzítve, hogy a zálogtárgy szerződéskori forgalmi értéke 29.900.000,- Ft, hitelbiztosítéki értéke 25.400.000,- Ft. A 7.2. pont szerint a felek megállapodnak, hogy nem vitásan a zálogfedezet zálogból való kielégítést veszélyeztető mértékű csökkenésének minősül különösen, ha a szerződéssel lekötött *zálogtárgy értéke* a szerződésben meghatározott *hitelbiztosítéki értékhez képest 10%-kal csökken*. A 7.4.c) pontjában a hitelfelvevők tudomásul vették, hogy a bank a szerződésből fakadóan igényérvényesítésre abban az esetben jogosult, ha a hitelfelvevő a hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzat 7.1.6. pontja szerinti felhívás ellenére a bank által megszabott megfelelő határidő alatt a fedezetet az eredeti értékére nem egészíti ki.

A hivatkozott üzletszabályzat 7.1.6. pontja kimondja, hogy ha a biztosítékul szolgáló vagyontárgy állagromlása vagy egyéb ok folytán a vagyontárgy értékének csökkenése a biztosítékból való kielégítést veszélyezteti, az ügyfél köteles a bank felhívására a felhívásban megszabott határidő alatt a biztosítékot az eredeti értékre kiegészíteni. A 9.6. pont értelmében a hitelfelvevő a hitelszerződés alapján lehívott kölcsön folyósításának és törlesztésének időpontja, valamint a hitelfelvevő fennálló tartozása tekintetében a bank e célra szolgáló nyilvántartásait (üzleti könyveit) és nyilatkozatait irányadónak és hitelesnek fogadja el.

A hitelfelvevő felhatalmazza a bankot arra, hogy a hitelszerződés felmondása esetén követelését üzleti nyilvántartásai alapján kiállított közjegyzői tanúsítvánnyal igazolja.

A felperes és a II.r. alperes a szerződéskötés napján dr. **H.Cs.** közjegyző előtt a hitel- és zálogszerződés szövegének megfelelő, egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó, ..Ü.../2007. szám alatt közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot tettek.

A felperes módosított keresetében a hitel és kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítását kérte az 1.1., a 4.2., a 6.2., a 7.4.c., a 9.4.pontok tekintetében, valamint a hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzat 5.2.1.pontjára kiterjedően valamennyi rendelkezés tisztességtelenségére hivatkozással.

Állította, hogy a felek szerződése (1.1.) nem tartalmazza a kölcsön tárgyát, figyelemmel arra, hogy a ténylegesen folyósítandó forint összeget nem határozta meg.

A kezelési költség (4.2.) tekintetében arra hivatkozott, hogy az alperes ellenszolgáltatást ezen a jogcímen nem nyújtott.

Az üzletszabályzat megismerésére vonatkozó feltétel (9.4.) körében utalt a 2008/48/EK.írányelv megsértésére, valamint arra, hogy ezen rendelkezés sérti a 18/1999.Korm. rendelet 1.§./1/ bekezdés j./pontjában foglaltakat, a fogyasztó terhére megfordítja a bizonyítási terhet. Ugyanez vonatkozik az üzletszabályzat 5.2.1.pontjára is.

A hitel- és zálogszerződés 7.4.c.pontja tekintetében kifejtette, hogy a rendelkezés nem felel meg a szimmetria, a ténylegesség, az arányosság az objektivitás, a világos és egyértelmű megfogalmazás és a tételes meghatározás elvének. A hitelfelvevők számára kiszámíthatatlan, hogy mit fogad el fedezetként a bank.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben történő marasztalására irányult.

Az üzletszabályzat 5.2.1.pontja tekintetében előadta, ez a bizonyítási terhet nem fordítja meg, mivel az adós nincs elzárva attól, hogy a banki nyilvántartásban szereplő tartozás összegét vitassa.

Kiemelte, hogy a perbeli szerződés 7.4.c.pontja a régi Ptk.261.§./2/ bekezdésén alapult, így a régi Ptk.209.§./6/ bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek. Hangsúlyozta, hogy a megállapodás 7.2.pontjában a felek rögzítették, mit tekintenek a zálogfedezet zálogból való kielégítést veszélyeztető mértékű csökkenésének.

A II.r. alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy a felperes és az I-II.r. alperesek által 2007.október 24.napján kötött kölcsönszerződés részét képező, az I.r. alperes 2007.május 2.napjától hatályos „Üzletszabályzat a hitelműveletek végzéséről” 5.2.1.pontja érvénytelen, az a felperest nem köti. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította, egyben kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 50.800 forint perköltséget.

Ítéletének az alperesi fellebbezés szempontjából releváns indokolása szerint a régi Ptk.209.§./1/ bekezdésének fogalom meghatározása értelmében kizárólag olyan szerződéses rendelkezés esetén állapítható meg a tisztességtelenség, amely feltételnek minősül, a felek szerződéses jogait, vagy kötelezettségeit állapítja meg.

A régi Ptk.205/B.§./1/ bekezdése alapján az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.

Az általános szerződési feltételeknek a szerződés részévé válásához tehát elegendő, ha alkalmazójuk lehetővé tette tartalmának a másik fél általi megismerését.

A 18/1999/II.5./Korm.rendelet 1.§./1/ bekezdés j./pontja szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

Az üzletszabályzat 5.2.1.pontja - melyben a hitelfelvevők a kölcsön folyósítása, törlesztésének időpontja, valamint a fennálló tartozások tekintetében a bank nyilvántartásait, üzleti könyveit és nyilatkozatait irányadónak és hitelesen fogadták el - az egyedi hitelszerződés 9.6.pontjában írt azon kiegészítéssel együtt értelmezve, mely szerint a hitelfelvevők felhatalmazzák a bankot arra, hogy a hitelszerződés felmondása esetén követelését üzleti nyilvántartásai alapján kiállított közjegyzői tanúsítással igazolja - felhatalmazást jelent az I.r.alperes részére, hogy a saját nyilvántartásai alapján határozza meg a követelése összegét, és azt közokiratba foglaltassa. Ezt a közokiratot, amely tartalmazza az I.r. alperes által kiszámolt követelés pontos összegét is, a szerződéskötéskor hatályos Vht.21.§./1/ bekezdése értelmében az I.r. alperes kérelmére végrehajtási záradékkal lehet ellátni.

Ez pedig azzal a következménnyel jár, hogy a felperes az ellene indított végrehajtási eljárást megszüntetni, illetve korlátozni csak akkor tudja, ha az I.r. alperessel szemben indított perben a Pp.164.§./1/ bekezdése alapján bizonyítja a Pp.369.§. b./pontjában foglaltakat, azaz azt, hogy a pénzügyi követelése részben, vagy egészben megszűnt.

Főszabályként az I.r. alperest terheli a követelés pontos összegének bizonyítása a felperes ellen tartozása megfizetése iránt indított perben. Ez a kikötés pedig lehetőséget biztosít a pénzügyi követelésnek arra, hogy a bizonyítási terhet a felperes terhére megfordítsa, ezért a 18/1999/II.5./Korm. rendelet

1.§./1/ bekezdés j./pontjába ütközik. Ez a kikötés kizárólag az I.r. alperes nyilvántartását tekinti hitelesnek a felperes tartozásának meghatározásakor, és feljogosítja a bankot arra, hogy kizárólag saját nyilvántartásai alapján határozza meg, hogy az adósok teljesítését szerződésszerűnek fogadja-e el. Ezzel pedig kizárta a hitelfelvevőket az egyeztetési folyamatból, amelynek célja a felek közötti vita esetén annak megállapítása, hogy szerződésszerűen teljesítették-e kötelezettségüket. Ezért ez a kikötés tisztességtelennek minősül.

A Kúria 6/2013.PJE határozat 5.pontja értelmében a szerződés az érvénytelen rész nélkül is teljesíthető, ez a kikötés joghatást nem vált ki, a felperest nem köti.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes fellebbezést nyújtott be, melyben kérte annak megváltoztatását és a felperes keresetének a teljes elutasítását. Igényt tartott a felmerült másodfokú perköltségének megfizetésére is.

Fellebbezésének indokolása szerint a vitatott pont nem fordítja meg a bizonyítási terhet, így az nem tisztességtelen. Az adós nincs elzárva attól, hogy a banki nyilvántartásban szereplő tartozás összegét vitassa.

A tartozás aktuális összegének nyilvántartása elsősorban a bank feladata, hiszen a bank által működtetett informatikai rendszerek alkalmasak arra, hogy az adós tartozását aktuálisan és mindenkor nyilvántartsa, a törlesztések alapján a könyvelési műveleteket elvégezze.

A hitelszerződés felmondása esetén, vagy a lejáratot követően a rendelkezésre álló közokirat végrehajtási záradékkal történő ellátása előtt a bank kötelezettsége, hogy a felmondásban szereplő összeget bizonyítsa, azt alátámassza és erről az eljáró közjegyzőnek is meg kell győződnie a záradékról történő rendelkezés előtt. A végrehajtási záradékkal történő ellátás szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az adós előzetesen a banki nyilvántartást elfogadta vagy sem, e tekintetben a bizonyítási kötelezettség a bankot terheli.

Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság által megjelölt ítélkezési gyakorlat nem egyértelmű és az utóbbi időben változott. A Debreceni Ítéltábla egy másik tanácsa a Pf.II.../2016/6.számú jogerős ítéletében kimondta, hogy az üzletszabályzat 5.2.1.pontja nem tisztességtelen, az a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem fordítja meg.

Hivatkozott arra is, hogy a Pp-ben rögzített szabad bizonyítás elve alapján a bíróság a bizonyítási eszköz alkalmazásához nincs kötve, és az adóst megilleti ezen bizonyítási eszközzel szemben is az ellenbizonyítás joga. Ez adott esetben oda is vezethet, hogy a fennálló tartozás bizonyítása a bank oldaláról szakértői kérdés is lehet, annak minden eljárásjogi következményével együtt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben történő marasztalását kérte.

Kiemelte, hogy az elsőfokú ítélet jogszerű és megalapozott, annak megváltoztatása nem indokolt. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú ítéletben rögzített jogerős ítéleteken kívül számtalan jogerős ítélet alátámasztja az elsőfokú bíróság helyes és megalapozott jogi álláspontját. Kiemelte, hogy az üzletszabályzat vitatott pontja megfordítja a bizonyítási terhet akkor, ha a szerződéskötést követően az adós nem ért egyet a bank üzleti nyilvántartásában foglaltakkal.

Az üzletszabályzat 5.2.1.pont 2 bekezdése a közjegyzői tanúsítvány kiállításának lehetőségét rögzíti, amely bekezdés tisztességtelennek, ezért érvénytelennek minősül.

A felperes a kikötésben alávetette magát az I.r. alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásokban foglalt adatoknak. Ezzel az alávetéssel lemondott arról a lehetőségről, hogy a felek közötti vita esetén kétségbe vonja az I.r. alperes által meghatározott tartozása összegét. Ez pedig azt jelenti, hogy az I.r. alperes jogosult a perbeli kikötés, valamint a saját nyilvántartása alapján meghatározni a követelés összegét és azt közjegyzői okiratba foglaltatni. Ezt a közokiratot a szerződés megkötésekor hatályos Vht.21.§./1/ bekezdése alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni az I.r. alperes kérelmére.

Ez pedig a felperes hátrányára a bizonyítási terhet megfordítja, mivel a felperes az ilyen módon ellene indított végrehajtási eljárást megszüntetni, illetve korlátozni csak akkor tudja, ha az I.r. alperessel szemben indított perben a Pp.164.§./1/ bekezdése alapján bizonyítja a Pp.369.§. b/pontjában foglaltakat. Nevezetesen, hogy az I.r. alperes követelése részben vagy egészben megszűnt.

Főszabályként az I.r. alperest terheli a követelés pontos összegének a bizonyítása a felperes ellen tartozás megfizetése iránt indított perben. A perbeli kikötés kizárólag az I.r. alperes nyilvántartását tekinti hitelesnek a felperes tartozásának meghatározásakor, így feljogosítja az I.r. alperest arra, hogy kizárólag saját maga nyilvántartásai alapján állapítsa meg a felperes teljesítését.

Az alperes fellebbezése alapos.

Az ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárás adatait megfelelően értékelve megalapozott tényállást állapított meg, azonban az abból levont jogi következtetéseivel és érdemi döntésével - az üzletszabályzat 5.2.1.pontja tekintetében - az alábbiak szerint nem értett egyet.

Az ítéletábra megállapította, hogy az üzletszabályzat 5.2.1.pontja nem ütközik a 18/1999/II.5./Korm.rendelet 1.§./1/ bekezdés b./ és j./pontjába.

A felperes által sérelmezett kikötés a bizonyítási terhet nem változtatja meg a fogyasztó hátrányára, arra kihatással nincs.

A fentiek igazolására az ítéletábra összevetette a bizonyítási teher alakulását a hitelező által indított perben, illetve a végrehajtási eljárás megszüntetése vagy korlátozása iránti per esetén.

A követelésnek a hitelező általi peres eljárás útján való érvényesítése esetén a pénzügyi intézményt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek keretében milyen összegű kölcsönt, milyen feltételek mellett folyósított az adósnak, az adós mennyit teljesített, és ennek eredményeképpen mekkora a fennálló tartozása. A pénzintézet fentiek szerinti tényállításait az általa vezetett nyilvántartás adatai alapján terjesztheti elő. A nyilvántartások vezetésére vonatkozóan a pénzintézetnek jogszabályi kötelezettsége is fennáll.

A fenti tények adós általi vitatása esetén az intézménynek az alapul szolgáló nyilvántartások elszámolási elveit, módszerét, adatait be kell mutatnia és le kell vezetnie.

Amennyiben az adós a pénzügyi intézmény elszámolását nem fogadja el, illetve arra hivatkozik, hogy a banki nyilvántartásban szereplő adatokkal szemben részéről nagyobb összegű teljesítés történt, úgy ezen állításait a Pp.164.§./1/ bekezdésében foglaltaknak megfelelően, azaz a bizonyítás általános szabályainak megfelelően már neki kell igazolnia. A bizonyítás fentiek szerinti menetét a perben támadott 5.2.1.pontba foglalt rendelkezés tehát nem befolyásolja.

Abban az esetben, ha a közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozás elismerő nyilatkozat alapján annak végrehajtási záradékkal való ellátásával megindított végrehajtási eljárás van folyamatban, úgy az adós a Pp.369.§-ában foglalt tényekre hivatkozással végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti pert kezdeményezhet, és ennek során a per alapjául szolgáló tényállításai bizonyítására a Pp.164.§./1/ bekezdése értelmében ugyancsak ő köteles.

A támadott kikötés tehát nem biztosít több jogosultságot a pénzügyi intézménynek és nem ró többletterhet a fogyasztóra annál, mint ami a Pp. okirati bizonyításra irányuló, továbbá a bizonyítási terhet és kötelezettséget meghatározó (Pp.164.§.) rendelkezéseiből, illetve a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátását, ekként a végrehajtásnak a peres út igénybevétele nélküli elrendelését lehetővé tevő Vht.21.§. (jelenleg 23/C.§-ában) és a közjegyzőkről szóló 1991.évi XLI.tv.112.§-ában foglalt) jogszabályi rendelkezésekből egyébként fakad.

Helytállóan hivatkozott tehát az I.r. alperes arra, hogy a kikötés a Ptk.209.§./5/ bekezdés II.fordulata alapján nem minősülhet tisztességtelennek, mivel a fenti jogszabályi előírásoknak megfelelően határozták meg. (Kúria Pfv.I..../2016/5.)

A kölcsönszerződés támadott rendelkezése tehát olyan jogszabályi előírásoknak megfelelően került meghatározásra, melyek összhangban vannak a végrehajtás közjegyzői okirat záradékolás útján való elrendelésének lehetőségével, amely jogintézményt az Alkotmánybíróság nem ítélte alkotmányellenesnek, az nem sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot (1423/B/2010.AB. határozat, 1245/B/2011.AB. határozat), és amely jogintézmény az Európai Bíróság C-32/14.számú ügyben hozott határozata szerint nem összeegyeztethetetlen a 93/13.EGK irányelv fogyasztóvédelmi követelményeivel.

Összegzésképpen az ítéletábra álláspontja szerint akkor lenne tisztességtelen a szerződés vitatott pontja, ha kizárólagos jogosultságot adna az alperesnek a tartozás összegének meghatározására, egyben megvonná a felperes ezzel kapcsolatos jogait és lehetőségeit. Perbeli esetben azonban ez nem valósult meg, nem sérült a szerződő felek egyenlősége. A jogvita esetén a bíróság az alperes kimutatását pedig az alperes nyilatkozataként értékelné.

Mindezen indokok alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§./3/ bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította.

A másodfokú eljárásban a felperes pervesztes lett, ezért az ítéletábra a Pp.78.§./1/ bekezdése alapján ő köteles az alperes felmerült (bruttó összegű) másodfokú perköltségének a megfizetésére.

A perköltség összegének megállapításánál az ítéletábra figyelemmel volt arra, hogy az alperes 48.000 forint fellebbezési eljárási illetéket megfizetett.

Győr, 2017.június 15.

Dr.Havasiné dr.Orbán Mária sk.
a tanács elnöke

Dr.Vass Mária sk.
előadó bíró

Dr.Sarmon Hedvig sk.
bíró